

UZASADNIENIE

25 stycznia 2018 roku A. S. złożył pozew, w którym wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, aby M. K. i J. K. zapłacili powodowi 130'000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 31 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty. Na uzasadnienie swojego żądania powód złożył weksel własny wystawiony przez pozwanych, w którym zobowiązali się do zapłaty wskazanej kwoty bez protestu do dnia 30 sierpnia 2017 roku.

13 lutego 2018 roku Sąd Okręgowy w Łodzi wydał nakaz zapłaty pod sygnatura akt II Nc 37/18, którym żądanie powoda uwzględnił w całości zasądzając też koszty procesu w wysokości 5'242,00 zł, z czego 3'617,00 zł stanowiły koszty zastępstwa procesowego.

Pozwani wnieśli zarzuty od tego nakazu zapłaty domagając się jego uchylenia w całości, oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na swoją rzecz kosztów procesu. Pozwani nie zaprzeczyli, że wystawili weksel przedstawiony przez powoda, natomiast zakwestionowali legalność zobowiązania wekslowego, które miało powstać w zamian za dokonanie czynu zabronionego. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwani podnieśli, że ubiegali się o kredyt i w tym celu skorzystali z pomocy powoda, który był pośrednikiem kredytowym. Weksel był zabezpieczeniem wynagrodzenia, które powód miał otrzymać w zamian za to, że podjął się uzyskania podrobionego zaświadczenia o zarobkach M. K. – wówczas niepracującej, sporządzenia dokumentacji potwierdzającej fikcyjne zatrudnienie pozwanej w spółce (...) na stanowisku dyrektora i posłużenia się tymi dokumentami przed bankiem, jako potwierdzającymi zdolność kredytową M. K., w celu wyłudzenia kredytu.

W odpowiedzi na zarzuty powód wniósł o utrzymanie zaskarżonego nakazu zapłaty w mocy i zasądzenie kosztów procesu zaprzeczając twierdzeniom pozwanych o nielegalnej proweniencji zobowiązania wekslowego i podnosząc, że skarżący nie przedstawili żadnych dowodów na poparcie swoich zarzutów. W uzasadnieniu swojego stanowiska powód potwierdził, że świadczył na rzecz pozwanych usługi w zakresie pośrednictwa kredytowego i złożył w imieniu pozwanej wniosek kredytowy, do którego załączył wyłącznie dokumenty dostarczone mu przez pozwanych. Dzięki staraniom powoda pozwana uzyskała kredyt na zakup domu. Ponieważ zabiegi o kredyt trwały blisko rok, między stronami wytworzyła się bliższa znajomość. Gdy po uzyskaniu promesy kredytowej okazało się, że dla uruchomienia kredytu konieczne jest spełnienie dodatkowych warunków, m.in. spłata wcześniejszych zobowiązań, na co pozwani nie mieli pieniędzy, powód udzielił im pożyczki w wysokości 100'000,00 zł. Strony nie sporządziły umowy pożyczki na piśmie, natomiast weksel został wystawiony jako zabezpieczenie zapłaty zarówno wynagrodzenia należnego powodowi za pośrednictwo, jak i udzielonej pozwany pożyczki.

Odpowiadając na twierdzenia powoda, pozwani zaprzeczyli, aby zawierali z A. S. umowę pożyczki. Oświadczyli też, że nie wyrażają zgody na przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron i świadków na tę okoliczność, powołując się na ograniczenie wynikające z art. 74 § 1 kc w zw. z art. 720 kc i brak uprawdopodobnienia na piśmie dokonania między stronami czynności prawnej.

Stan faktyczny:

Strony poznały się w początkach 2016 roku. Pozwani czynili wówczas starania o uzyskanie kredytu hipotecznego na zakup nieruchomości i skorzystali z usług powoda, który od kilku lat zajmował się pośrednictwem kredytowym. Początkowo współpraca oparta była na ustnej umowie między stronami.

/ zeznania powoda – k 356, zeznania pozwanych – k 356 /

16 lipca 2016 roku doszło do podpisania umowy o świadczenie usługi pośrednictwa kredytowego między (...) sp. z o.o., jako wykonawcą i M. K., jako zamawiającą. Spółkę reprezentował A. S.. Pośrednik zobowiązał się do uzyskania dla zamawiającej kredytu bankowego w wysokości 600'000,00 zł i w tym celu do przygotowania na podstawie

otrzymanych od zamawiającej dokumentów wniosku kredytowego, dokonania jego weryfikacji i natychmiastowego przesłania niezbędnej dokumentacji do banku. W związku z realizacją umowy zamawiająca zobowiązała się dostarczyć niezbędne dokumenty oraz udzielić pełnomocnictwa do reprezentowania jej przed bankiem w kontaktach i czynnościach mających na celu uzyskanie kredytu. Strony umówiły się, że pośrednikowi należne będzie wynagrodzenie za wykonane czynności po otrzymaniu pozytywnej decyzji, w wysokości 5% kwoty kredytu. Miało ono być płatne na rachunek wskazany w umowie w ciągu 3 dni od uruchomienia całości lub pierwszej transzy kredytu.

/ umowa – k 107 /

18 listopada 2016 roku (...) Bank (...) podjął decyzję o udzieleniu M. K. kredytu na nabycie domu oraz sfinansowanie robót budowlanych, w łącznej kwocie 680'000,00 zł. Uruchomienie kredytu uzależniono od spełnienia przez kredytobiorcę szeregu warunków, m.in. od potwierdzenia dokumentem nabycia nieruchomości oraz od potwierdzenia całkowitej spłaty kredytu ratalnego zaciągniętego przez pozwaną w kwietniu 2016 roku.

/ informacja o decyzji kredytowej wraz z aneksem – k 108-111 /

Aby spełnić warunki banku pozwani musieli ponieść wydatki na pokrycie 25% wartości domu, który zamierzali nabyć – tj. kwota 172'000,00 zł oraz na spłatę kredytu w (...) około 70'000,00 zł. Na poczet ceny nabycia nieruchomości pozwana uiściła zadatek w wysokości 60'000,00 zł już przy zawarciu umowy przedwstępnej w sierpniu 2016 roku.

/ wypis umowy przedwstępnej oraz wypis umowy sprzedaży – k 348, zeznania pozwanej – k 356, zeznania powoda – k 356 /

Wszelkie dokumenty niezbędne do uzyskania kredytu i jego uruchomienia powód otrzymywał od pozwanej. Dotyczyło to także dokumentów związanych z zatrudnieniem M. K. i wysokością jej dochodów.

/ korespondencja elektroniczna – k 137, 157-183, zeznania powoda – k 356 /

M. K. była zatrudniona w spółce (...) od maja 2016 roku przez rok. Z tytułu tego zatrudnienia otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 10'000,00 zł miesięcznie. Na tę okoliczność księgowa spółki wystawiła zaświadczenie z 20 grudnia 2016 roku, które zostało przekazane powodowi celem złożenia w banku kredytującym. Pozwanej nic nie wiadomo o tym, aby zaświadczenie o jej zatrudnieniu zostało podrobione.

/ kopia zaświadczenia o zatrudnieniu – k 35, informacja ZUS – k 112, 113, korespondencja elektroniczna – k 158-159, zeznania pozwanej – k 356 /

Ponieważ pozwani zaangażowali znaczne środki własne w nabycie nieruchomości i prace remontowe, które rozpoczęli jeszcze przed sfinalizowaniem transakcji, zwrócili się do powoda o udzielenie pożyczki. Ponieważ w trakcie wielomiesięcznej współpracy między stronami wytworzyły się przyjacielskie relacje, A. S. zgodził się pożyczyć pozwanym 100'000,00 zł, chcąc w ten sposób pomóc w pomyślnym zakończeniu sprawy zakupu domu.

/ zeznania świadka I. D. – k 356, zeznania powoda - 356 /

Przed przekazaniem pieniędzy strony uzgodniły, że nie sporządzą pisemnej umowy pożyczki, natomiast zabezpieczeniem wierzytelności powoda będzie weksel własny wystawiony przez pozwanych na kwotę obejmującą także przewidzianą w umowie o świadczenie usługi pośrednictwa prowizję, ustaloną na kwotę 30'000,00 zł. Weksel został wystawiony 19 maja 2017 roku. Pozwani, jako wystawcy, zobowiązali się w nim, że 30 sierpnia 2017 roku zapłacą bez protestu, na zlecenie A. S. 130'000,00 zł. Weksel został podpisany w obecności notariusza J. B. w jego kancelarii znajdującej się w A.. Notariusz potwierdził fakt podpisania dokumentu przez pozwanych. W tym celu pozwani specjalnie przyjechali do siedziby kancelarii notarialnej ze swojego miejsca zamieszkania pod W.. Podczas spotkania u notariusza była mowa o udzieleniu pożyczki; notariusz sugerował nawet potrzebę zawarcia umowy notarialnej dokumentującej taką czynność.

/ weksel – k 5 oryginał w depozycie sądu, zeznania świadka J. B. – k 356, zeznania świadka I. D. – k 356, zeznania powoda – k 356 w zw. z k 233 /

Tego samego dnia doszło do przekazania pozwanym przez powoda kwoty 100'000,00 zł. W tym celu powód wypłacił ze swojego konta 90'000,00 zł, z czego 30'000,00 zł pochodziło od jego partnerki I. D.. Pozostałe 10'000,00 zł I. D. przekazała powodowi gotówką.

/ potwierdzenie wypłaty – k 106, zeznania świadka I. D. – k 356, zeznania pozwanego – k 356 /

Po otrzymaniu odpisu nakazu zapłaty wydanego w tej sprawie pozwani udzielili pełnomocnictwa do prowadzenia tej sprawy adw. D. M.. Rozmowy z pełnomocnikiem prowadził wyłącznie J. K., który nie pamięta jakie informacje na temat sprawy przekazywał adwokatowi. Zarzuty wniesione od nakazu zapłaty sporządziła adwokat M. P. legitymująca się pełnomocnictwem substytucyjnym udzielonym do tej sprawy przez adw. D. M..

/ zarzuty k – 27-30, pełnomocnictwo substytucyjne – k 31, odpisy pełnomocnictw – k 32 i 33, zeznania pozwanej – k 356, zeznania pozwanego – k 356 /

Suma wekslowa nie została zapłacona w żadnej części mimo wezwania przesłanego pozwanym przez powoda.

/ wezwanie wraz z dowodem doręczenia – k 6-8, zeznania powoda – k 356 w zw. z k 233 /

Sąd pominął dowody z zeznań świadków zgłoszone przez pozwanym w zarzutach. Z ustaleń wynika, że świadek W. H. nie żyje. Natomiast przesłuchanie świadka M. L. okazało się zbędne. Świadek ten został zgłoszony celem wykazania, że zaświadczenie o zatrudnieniu pozwanej w spółce (...) zostało podrobione, zaś samo zatrudnienie było fikcją, jednakże pozwana w trakcie zeznań przyznała, że w dacie wystawienia dokumentu była zatrudniona w rzeczony firmie i pobierała wynagrodzenie w wysokości zgodnej z treścią dokumentu. Co więcej, pozwana zaprzeczyła, aby dokument ten został podrobiony.

Z tych samych przyczyn zbędne stało się przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa, wnioskowanego przez powoda w odpowiedzi na zarzuty pozwanym.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. B. w części, w której zeznał, iż dokument podpisany przez pozwanym w jego kancelarii był wekslem in blanco. Świadek nie pamiętał szczegółowo wszystkich okoliczności związanych z tą czynnością notarialną, co potwierdził w trakcie zeznań i co jest zrozumiałe biorąc pod uwagę upływ czasu oraz fakt, że notarialne potwierdzenie podpisu na dokumencie jest czynnością rutynową, jakich zazwyczaj wiele dokonuje notariusz. Sami pozwani nie potrafili jednoznacznie wypowiedzieć się co do tej okoliczności – nie pamiętali, czy kwota zobowiązania była wpisana na wekslu w momencie składania podpisów. Poza tym sposób, w jaki dokument został sporządzony wskazuje, że cała jego treść powstała w tym samym momencie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanym w części, w której twierdzili, że podpisali weksel pod przymusem. Za negatywną oceną tej części zeznań przemawia przede wszystkim fakt, że zarzut wadliwości oświadczeń woli pojawił się po raz pierwszy dopiero w trakcie zeznań stron składanych na ostatniej rozprawie. W zarzutach wniesionych od nakazu zapłaty podniesiono natomiast zupełnie inną okoliczność – weksel miał być podpisany w zamian za sporządzenie przez powoda dokumentu potwierdzającego nieprawdę i posłużenie się nim w celu uzyskania kredytu dla pozwanej. Okoliczność ta nie tylko nie została udowodniona, ale pozwani zaprzeczyli jej w swoich zeznaniach. W sprawie tej powstała sytuacja ewidentnego naruszenia jednej z podstawowych zasad procesu cywilnego wyrażonej w art. 3 kpc. Strony mają obowiązek przedstawiać okoliczności sprawy zgodnie z prawdą oraz dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami. Wniesienie zarzutów zawierających fikcyjne okoliczności mające świadczyć o bezzasadności powództwa nie ma nic wspólnego ani z prawdą, ani z dobrymi obyczajami. Powołany przepis procedury nie przewiduje, co prawda, żadnych sankcji za naruszenie, niemniej jednak nie oznacza to, że postępowanie wbrew wyrażonej w nim zasadzie pozostaje bez konsekwencji. Jest nią utrata wiarygodności. Zgodnie z wykładnią zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 kpc, ocena wiarygodności dowodów

dokonywana jest z zastosowaniem zasad logiki i doświadczenia życiowego oraz w kontekście wszechstronnego rozważenia materiału zebranego w sprawie. Doświadczenie i logika wskazują natomiast, że strona, która powołuje okoliczności niezgodne z prawdą nie może budzić zaufania co do swojej wiarygodności, zwłaszcza gdy nie przedstawia dowodów potwierdzających jej słowa, zaś inne dowody czynią wiarygodną wersję strony przeciwnej.

Rozważania prawne:

Powód dochodzi w tej sprawie roszczenia wynikającego z weksla własnego wystawionego przez pozwanych, w którym M. K. i J. K. zobowiązali się do zapłaty bez protestu, na zlecenie A. S. określonej kwoty w określonym terminie. Zgodnie z art. 104 w zw. z art. 28 w zw. z art. 48 prawa wekslowego pozwani zobowiązani są do zapłaty sumy wekslowej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia płatności wskazanej w wekslu. Pozwani nie zaprzeczyli ważności weksla.

Pozwani nie przedstawili skutecznie żadnych zarzutów, które czyniłyby bezzasadnym dochodzenie przez powoda wskazanych roszczeń z weksla.

Odnosnie rzekomego związku weksla z dokonaniem czynu zabronionego Sąd wypowiedział się już przy ocenie dowodów. Okoliczność ta nie tylko nie została udowodniona, ale pozwani wycofali się z tego zarzutu w swoich zeznaniach.

Co do kwestii podpisania weksla pod wpływem groźby powoda należy w pierwszej kolejności zauważyć, że zarzut ten jest znacznie spóźniony, ponieważ pojawił się po upływie ponad roku od wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty. Zgodnie z art. 493 § 1 kpc in fine, twierdzenia i dowody spóźnione Sąd pomija. Pozwani nie wskazali żadnych okoliczności, nie mówiąc o ich uprawdopodobnieniu, które mogłyby uzasadniać odstąpienie od tej zasady.

Po drugie, zarzut ten nie został poparty żadnymi dowodami, zaś zeznania samych pozwanych nie zasługiwały na wiarygodność z przyczyn wyłożonych w części poświęconej ocenie dowodów.

Po trzecie, nawet gdyby przyjąć za prawdziwe twierdzenia pozwanych o podpisaniu weksla pod wpływem groźby spowodowania przez powoda, że nie dojdzie do wypłacenia pozwanej kwoty kredytu, to okoliczność taka sama przez się nie powoduje nieważności złożonego oświadczenia woli. Bez względu na to, czy sytuacja taka zostałaby zakwalifikowana jako groźba – art. 87 kc, czy jako podstęp – art. 86 § 2 kc, wywołuje ona jedynie ten skutek, że strona, której oświadczenie dotknięte jest wadą może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli. Realizacja tego uprawnienia następuje przez oświadczenie złożone drugiej stronie na piśmie – art. 88 § 1 kc, przy czym uprawnienie to wygasa z upływem roku od wykrycia podstępu, zaś w przypadku groźby – z upływem roku od ustania stanu obawy – art. 88 § 2 kc. Biorąc pod uwagę, że kredyt wypłacono pozwanej w pierwszej połowie 2017 roku, uprawnienie do złożenia stosownego oświadczenia wygasło co najmniej pół roku przed wniesieniem pozwu w tej sprawie, przy zastosowaniu najbardziej korzystnej dla pozwanych interpretacji. Dokonane ustalenia nie wskazują, aby takie oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczeń woli złożonych przez pozwanych przy podpisaniu weksla zostało kiedykolwiek sporządzone. Oznacza to, że zobowiązanie zaciągnięte pod wpływem groźby nadal pozostaje zobowiązaniem ważnym.

Z kolei powód udowodnił istnienie ważnych zobowiązań, dla zabezpieczenia których wystawiony został weksel. Po pierwsze była to prowizja należna za wykonanie umowy o świadczenie usługi pośrednictwa. Umowa ta przewidywała uzyskanie dla pozwanej kredytu w wysokości 600'000,00 zł, zatem kwota 30'000,00 zł odpowiada wysokości prowizji, którą strony zaakceptowały zawierając tę umowę. Dla rozstrzygnięcia w przedmiocie zobowiązania wekslowego obojętne jest przy tym, że stroną umowy była spółka, a nie powód jako osoba fizyczna. Nie stoi to na przeszkodzie, aby powód przyjął zabezpieczenie tego świadczenia, natomiast dalsze rozliczenie otrzymanej prowizji jest już sprawą między powodem a spółką, którą reprezentował. Nie ma też znaczenia, że zlecającym była wyłącznie M. K., zaś weksel gwarantujący wypłatę prowizji wystawili obydwaj pozwani. Prawo nie zabrania zabezpieczenia cudzych zobowiązań, zaś w tej sprawie było to zrozumiałe biorąc pod uwagę, że obydwaj pozwani byli zainteresowani w uzyskaniu kredytu. Obojętne jest też okoliczność uzyskania przez powoda prowizji od banku kredytującego w związku ze sfinalizowaniem umowy kredytowej. Jest to sprawa stosunku prawnego łączącego powoda z bankiem, przepisy

nie zabraniają pobierania zapłaty od obu stron umowy zawieranej dzięki staraniom pośrednika, zaś sama umowa pośrednictwa nie zwalniała pozwanej z zapłaty umówionej prowizji w przypadku otrzymania przez powoda podobnego świadczenia od banku.

Drugie zobowiązanie wynikało z pożyczki udzielonej przez powoda pozwanym. Niezasadny jest przy tym zarzut nieudowodnienia tej czynności prawnej. Co prawda, zgodnie z art. 74 § 1 kc w zw. z art. 720 § 2 kc możliwość dowodzenia faktu dokonania takiej czynności za pomocą innych środków, niż pisemna umowa jest ograniczona, jednakże pozwani zapominają o art. 74 § 2 kc dopuszczającym taką możliwość nawet bez zgody stron, jeśli fakt zawarcia umowy jest uprawdopodobniony za pomocą dokumentu. W ocenie Sądu weksel przedstawiony przez powoda w tej sprawie jest dokumentem, który w stopniu wystarczającym uprawdopodobnia zawarcie umowy pożyczki.

Wobec bezzasadności zarzutów wniesionych przez pozwanych nakaz zapłaty wydany w tej sprawie należało utrzymać w mocy na podstawie art. 496 kpc.

Ponieważ koszty postępowania przyznane w nakazie zapłaty obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości przewidzianej w § 3 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie, należało uzupełnić wynagrodzenie, którego zwrot należny jest na podstawie art. 98 kpc, stosownie do § 3 ust. 2 w zw. z § 1 pkt 6 powołanego rozporządzenia.